

YAZLIK KIVIRCIK SALATA ÇEŞİT DENEMESİ

Ertekin GENÇ (1)

Giriş :

Memleketimizin büyük pazarlara yakın Marmara Bölgesiyle turfandacılık yönünden çok elverişli bulunan Akdeniz ve Ege Bölgesinde geniş ölçüde kıvırcık salata ziraatı yapılmaktadır. Yetiştirilmekte bulunan çeşitler müstahsil tarafından çeşitli şekillerde temin edilmiş olup, az çok birbirine benzeyen bir durum arzutmekte ve çeşit bilgisi henüz gereği gibi yerleşmemiş bulunmaktadır. Bu sebeple, yerli ve yabancı çeşitler içinden yazlık ve kışkık kültüre uygun olanların araştırılarak müstahsile senenin büyük bir kısmında kıvırcık salata yetiştirme imkânlarının sağlanması için çalışılmaktadır. Bu deneme ile halen, yazlık kültüre uygun, iyi baş bağlayan, sıcak tesiriyle erken çiçeğe kalkmayan yabancı çeşitler tesbit edilmiştir.

Materyal ve Metod

Yazlık kıvırcık salata çeşit denemesine bitki materyali temin ettiğimiz, kıvırcık salata ve marul 1968 - intriduction kademesinde yer alan çeşitler şunlardır:

4 — Great Lakes 118	48 — Burpee Bibb
8 — Chou de Naples	49 — İmperial - 847
13 — Kagrner Sommer	50 — Great Lakes 659 MT
15 — Balloon	51 — K. salata - Balıkesir
20 — Harrison's All Seasons	52 — K. Marul - Kilis
22 — Batavia blonde de Paris	53 — Yerli Marul - Kilis
24 — Lobjoit's cos.	54 — K. Marul - Burdur
29 — İmproved trocadero	55 — K. Marul - Bursa
30 — Webb's Wonderful	56 — Kıvırcık - Yalova
33 — Grosse blonde paresseuse	59 — Kopssalat Korola
35 — La chaume	60 — Yedikule
43 — Pallone Bougival	61 — Mersin kıvırcığı - Eskişehir
44 — Paris Island cos.	62 — Yağlı kıvırcık - Çorum
46 — Dark Green Bostan	63 — Yaprak marul - Konya
47 — Premier Great Lakes	

Yapılan müşahedelere göre; introduction kademesinde 13, 30, 33 ve 47 No. lu varyetelerin yazlık kültüre uygun oldukları tesbit edilmiştir. 1969 da çeşit denemesi, bu 4 varyete ile 56 No. lu yerli kıvırcık salata kontrol olarak alınmak suretiyle 5 tekerrürlü Latin Karesi deneme tertibine göre uygulanmıştır.

Deneme Tesisiyle İlgili Diğer Bilgiler

Parsel alanı	: 9 m ²
Dikim şekli	: Masuralara çift sıra
Masura genişliği	: 75 cm.
Sıra arası	: 30 cm.
Ekim tarihi	: 17.2.1969
Tarlaya dikim tarihi	: 1.4.1969

Verilen gübreler

Amonyum sülfat	: 30 kg./Dek.
Süperfosfat	: 20 kg./Dek.
Potasyum sülfat	: 20 kg./Dek.

Sonuç :

Varyetelere ait verim müşahedeleri varyans analizine tabi tutulduğunda, varyeteler arasında %1 seviyesinde çok önemli farkın mevcut olduğu görüldü.

New Multiple Range teste göre; varyeteler verim bakımından 2 grup teşkil etmektedir. Aşağıdaki cetvelde çeşitlerin verim neticeleri ve populasyon grupları gösterilmiştir.

Cetvel : 1

ÇEŞİTLERİN VERİM NETİCELERİ VE POPULASYON GRUPLARI

Çeşit No.	Çeşidin adı	Verim/par. kg.	Populasyon gurubu
13	Kagraner Sommer	20,44	B
56 (K)	Yerli kıvırcık	21,50	B
33	Grosse Blonde	22,27	B
	parresseuse		
30	Webb's Wonderful	29,67	A
47	Premier Great Lakes	33,95	A

$$AÖF \% 1 = 6,78$$

Çeşitlerin tanımı için cetvel 2'de morfolojik özellikler gösterilmiştir.

Cetvel : 2

ÇEŞİTLERİN MORFOLOJİK ÖZELLİKLERİ

Çeşit No.	B İ T K İ			B A Ş			<i>Diğer Özellikleri</i>
	Ağır. gr.	Geniş. cm.	Yük. cm.	Gen. cm.	Yük. cm.	Bağl. gün	
13	206	28	14	13	11	50	Renk açık yeşil, yaprak düz, dişsiz, seyrek ince damarlı; baş orta sıkı, yuvarlak. Çiçek orta geç.
30	342	30,5	15,5	13	13	55	Renk gri yeşil, yaprak kabarcıklı kıvrıkcık, kenarlar dişli, kalın etli gevrek, ince sık damarlı; baş çok sıkı yuvarlak. Çiçek çok geç.
33	228	33	17	14	13	50	Renk açık yeşil; yaprak düz, dişsiz, seyrek ince damarlı; baş orta sıkı yuvarlak. Çiçek orta geç.
47	371	31	15,5	13,5	13	55	Renk gri yeşil; yaprak kabarcıklı kıvrıkcık, kenarları dişli, kalın etli gevrek ince sık damarlı; baş çok sıkı yuvarlak. Çiçek çok geç.
56 (K)	207	32	20	—	—	—	Renk sarı-yeşil; yaprak çok kıvrıkcık dişli, çok damarlı; baş yok. Çiçek çok erken.

T a r t i ŝ m a :

I. Guruba giren 30 ve 47 No. lu çeşitlerin kontroldan %50 civarında daha verimli oldukları görölmektedir. Yani, bu çeşitler birim sahadan aynı ŝartlar altında %40 - 60 daha fazla yeşil aksam elde etme imkânını vermiŝlerdir. Bu çeşitlerin her ikisi de (crisphead) kıvrıkcık yapraklı çok sıkı ve büyük baş bağlayan tiplerdendir. Aralarında morfolojik bakımından pek önemli fark yoktur. Yalnız 47 No. lu varyete (Premier Great Lakes), 30 No. lu varyeteden (Webb's Wonderful) 475 kg./Dek. daha verimlidir. Bunun için 47 No. lu çeşidin ön üretimine geçmek icabeder. (Resim 1). Yetiŝtiriciye Marmara sahil bölgesi için yazlık kıvrıkcık baş salata olarak tavsiye edilir.

PREMIER GREAT LAKES

(Resim : 1)

II. guruba giren 13 ve 33 No. lu çeşitler düz yapraklı orta sıklıkta baş bağlayan (butterhead) tiplerdendir. 33 No. lu Grosse blonde paretseuse verim bakımından II. gurubun ilk sırasını teşkil etmekte, kontrole nazaran yalnız 85 kg./Dek. verim fazlalığı göstermektedir. Verim kontroldan önemli derecede yüksek olmamakla beraber, baş bağlama, çiçeğe geç kalma ve hasaddan sonra daha uzun müddet muhafaza edilebilme gibi avantajları mevcuttur. Bu bakımdan, Butterhead tiplerden 33 No. lu Grosse Blonde paretseuse çeŝidinden de ön üretime geçmek icabeder. (Resim 1). Bu çeşit de yetiŝtiriciye Marmara sahil bölgesi için yazlık baş salata olarak tavsiye edilir.

GROSSE BLONDE PARASSEUSE

(Resim : 2)

S U M M A R Y

In 1968 an introduction trial was made with 29 local and foreign lettuce varieties.

Out of this trial the best varieties were No. 13 - 30 - 33 and 47. Selection was especially done on the best growth, best headforming and homogeneity.

In 1969 the local type No. 56 was used as control variety and with the 1968 winners a variety trial was set up (Latin Square). No: 47 premier Great Lakes appear as being the best headforming lettuce with a very dens heart. Our conclusion on summer lettuce is that those No: 47 and 33 are the most suitable for this area. No: 33: Grosse Blonde Paressuse has not such a closed head. Seed production should be made and extension should start with the two selection.